

מסורת הש"ס

(א) יומא כח; (ב) ס"א ל"ג; (ג) [לקמן טו:] יומא ג'ג; (ד) [ומא' ג'ג: לד.] (ה) כס"ט; ערביס; (ו) י"ב סק; (ז) [נ"ב;] ח; (ח) [נמנבר כח;] ט; [ויקרא כד;] י; [נעשה;] אלו י"ל כט';

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בויזין וכו' לאכילת כהנים כדכתיב והיתה;

גליון הש"ס

רש"י ד"ה אלא אבר רבא דהיינו סחצי שבט וכו' רש"י שנת ד"ט ע"ב ד"ה מנחה גדולה ור"ע מוסנא דיומא דף כח ע"ב ורש"י לקמן דף ג' ע"ב ד"ה ט"ו מילין;

מוסף רש"י

הל ערב פסח להיות בערב שבת. הולך למזל תמיד של בין הערבים ככל יובלת לפי פסחוס נשחטו אחריו ואין ללכתו מנעוד יוס (יחא' כח.) עליה חלבי השלמים. ודע ליה לשון השלמה, שנה על העולה תמיד של שנה, האמורה בראש המקרא, שנאמר ועקר עליה העולה והקטיר, והוסף והשלם ולא אחריה כל הקרנות, ולא על שכן הערבים, למד על תמיד של בין הערבים שהוא אחרון לכל הקרנות (שם ג'א).

מוסף תוספות

א. אביי ורבא מדר. מוס' שאין. ב. א"כ מאי שנא דאין שיעור בויזין לר"ע כמו לר"י ולימא ר"ע מוספין בתחלת חצי שעה ששית. שס.

תמיד. של בין הערבים: וקרב **נשחט** ו**מחלה**. גמר הקרבתו שהיו שווין שעה אחת נעשייתו. ובגמ' מפרש טעמא: **ערבי פסחים**. מקדמין ליה משום דבעי למיעבד פסח אחריו. **בזרייתא** מפרש בגמ' [נט.] מנא לן דפסח אחר תמיד: **חל ערב פסח נערב שצב**. צעינן לאקדומי טפי משום דבעי לשחוט פסח אחריו ולללומו מנעוד יוס: **גמ'** בין הערבים. משש שעות ולמעלה שהל נטטה קרינן בין הערבים והוא ליה למכתב **נערב** ושני דדבוריה וכתב בין הערבים לדרשה חלוק הערב לשני חלקים^(א) שמי שעות ומחלה לכאן קודם לנעשייתו וז' שעות ומחלה לכאן לאחר נעשייתו: **אלא אמר רבא**. כולה תקנתא דרבנן היא דמלאורייתא כל שש שעות אחרונות כשירות דהיינו מכי ינטו לללי ערב^(ב) דהיינו מחצי שבע ואילך שהחמה נוטטה למערב והלל למזרח כשאדם עומד כנגד החמה ללו נוטטה למזרח חצי שש וחצי שבע היא עומדת בנאמנע הרקיע ואין לל נוטטה אלא לל כל אדם תחתיו: **ואמר מר**. לקמן בזהאי פירקא [נט.]: **עליה חלבי השלמים**. על תמיד של שחר השלם כל הקרנות ולא תשליטם על תמיד הערב דלאחר תמיד הערב לא תקריב קרבן לפיכך אף על פי שזריזים מקדימין למזות התקינו לאחרה כדי שיצאו נדרים ונדבותיהן ויהא כשר להקריבן ובשנת נמי אף על גב דליכא נדרים ונדבות מאחרין לה משום סדר^(ג) גזירת נדרים ונדבות דחול כדמפרש לקמ^(ד): ללית פסח אינו דוחה שנת מפני שזריך הדיוט היא ויכול לללות מנעוד יוס: **ומוקינן ליה אדיניה**. מכי ינטו הלללים דהיינו נשש ומחלה: **כסידורו**. של תמיד: **כסידורו נערב פסח** רגס' נרבי עקיבא: **כסידורו בחול נערב הפסח**. דהיינו נשצב ומחלה כך סידורו נשצב נערב הפסח: **ר' עקיבא אומר**. נשצב של ערב הפסח הוא נשש ומחלה כסידורו נערב הפסח שחל להיות נערב שנת דכיון דבעי למיעבד פסח אחריו ובשנת לא קרבי נדרים ונדבות דנטיטריך לאחוריה מוקינן ליה אדיניה נשש ומחלה: **ומתני' דקטני**. ערבי פסחים נשחט נשצב ומחלה בין בחול בין בשנת רבי ישמעאל היא: **נמאי קא מיפלגי**. אמאי קא מאחר ליה רבי ישמעאל הא מסתבר טעמא דרבי עקיבא מפני שהפסחים מרזינן לשחוט וליקרב אחריו דנשלמא כשהוא חל בחול מאחרין ליה חדא שעמא משום נדרים ונדבות דחול אכל השתא משום פסחים צעינן לאקדומיה: **צויין**. היא לבונה הנתונה נשני צויים על שתי מערכות של לחם הפנים ובשנת היו מסלקין הישנה ומסדרין את החדשה כדכתיב ציום השנת יערכנו [ויקרא כד] ומקטיר הצויין וכן **קודמין**. לסילוק צויין והקטרותן וזמן מוספין אורחיהו נשש דכתיב זהו יום ולא כתיב זהו צקר דכתיב דבר יום ציומו [שם כג] וקיימא לן כצקר יומא כפרק אחר להן הממונה (דף לה.) צקר הוי הקדמה ויום משמע איחור: **וצויין נשצב**. דבעי לאחריהו דמוספין כתיב^(ה) יום ובצויין כתיב^(ו) ציום ציום תרי וימני ומהכא יליפין טעמא דאמר מוספין קודמין לצויין במסכת יומא (שם) מדכתב זהו ציום השנת ציום השנת תרי וימני לאחר ועצדינן ליה נשצב ומחלה. והוא הדין דמאי למיעבדיה בתחלת ח' אלא חדא דשמא אין חילוק לחם הפנים כלה בסוף נשצבה ועוד כל הני וימני לא חל אלא נשש ומחלה כדיניה או נשצב ומחלה כשאר ערבי פסחים: **צויין קודמין**. וטעמא נמי מפרש התם גמר חוקה חוקת מצותיהן: **מי קטני כו'**. במילת^(ז) דרבי עקיבא. ולהכי לא פריך ליה אכילתיה דר' ישמעאל דלאחר נמי אמר כוומיה דלצוי במקלס דבהואל מקלס פריך ליה רבה בר עולא לקמן [נט.]: **כסידורו**. של תמיד: **בחול דענמא**. כל ימות השנה דהיינו נשמונה ומחלה כך סידורו נשצב נערב הפסח דלא מקדמין ל' למחר שחיתת הפסחים אחריו דהואיל ואינו יכול לללותו עד שמשך חיישין שמא יתחמם נשר הפסח ויסריח: **ר' עקיבא אומר כסידורו**. שאר ערב הפסח מפני שהפסחים מרזיזים ואין להקדימם: **לא חיישין למכמר נישא**. חימום הכשר דומה לו בלחיו נשך (נ"מ עד.) על הכומר של זיתים שמתניח יחד כלי כדי שיתחממו [ועי' פירש"י בחומש מקן מ"ג פסוק ל:].

תמיד נשחט פרק חמישי פסחים

נה.

תמיד נשחט. מאחרין ליה תרתי שעיי. אכל טפי לא שלא היו רזיזים לעשות כל כך נלמזוס סמוך לחשיכה ורבא דמפרש לקמן מילתיה דר' ישמעאל כסדרו בחול נשלמא כן סדרו נשצב ערב הפסח וקרב הפסח^(א) (בשמונה) ומחלה היינו נדחוק משום מכמר נישא:

מוקמינן ליה אדיניה ב' שעות ומחצה. נרבי אמר להן הממונה (יומא דף כח.) פריך ונשחטיה מכי משחרי כחלי פי' מתחלת שבע ומשני משום דלא מכווני:

רבי ישמעאל סבר מוספין קודמים לבויזין. דוקא נשצב דערב הפסח פליגי דליכא היתירא שמקדמים אותו מפני עשיית הפסח שאחריו ולא שייך למיגור אטו חול אכל^(ב) נשצב דענמא קרב כסדר החול גזירה שנת אטו חול:

וקעבדינן ליה ב' ומחצה. וא"ת וליעבדיה בתחלת שמונה ופי' נקוטטרס לפי שאין חילוק הלחם כלה בסוף שבע ואין נראה לר"י דהא לר"ע קאמר צויין בחמש ומוספין נשש משמע לר"ע ליכא שחיה דהקטרה וחילוק לחם אלא שעה^(ג) ונראה לר"י כלשון אחר שפי' נקוטטרס:

מידר ר"ע בסדר הפסח שחל להיות ערב שבת קתני. אע"ג דלרצא נמי איכא למיפך כדפריך בסמוך רצה בר עולא מדי כסדרו בחול נשלמא כן סדרו נשצב נערב הפסח קתני רבא לא תשיב ליה פירקא דהא ר' ישמעאל אמתני' קאי דקתני דערב הפסח שוה בין בחול בין נשצב ועליה פליג רבי ישמעאל ולכן לא היה צריך להזכיר נצדציו ערב הפסח: **חיישינן למיכמר בישראל**. הואיל ואין הדעת קרציו דוחה שנת כלאמר כפרק [אלו דברים] (לקמן דף סה:):

דברי קא מיפלגי במוספין קודמין רבי ישמעאל סבר^(א) מוספין קודמין לבויזין עבר להו למוספין בשש ובויזין בשבע ועביר ליה לתמיד בשבע ומחצה סבר בויזין קודמין למוספין בויזין בחמש ומוספין בשש ועביר ליה לתמיד בשש ומחצה מתקיף לה רבא מדי רבי עקיבא כסידורו בערב הפסח שחל להיות ערב שבת קתני כסידורו בערב הפסח סתמא קתני אלא אמר רבא הכי קאמר כסידורו בחול דעלמא כך סידורו בשבת בערב הפסח דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר כסידורו בערב הפסח ומתני' דקתני בין בחול בין בשבת רבי עקיבא היא במאי קא מיפלגי במכמר בשרא קמיפלגי רבי ישמעאל סבר חיישינן למכמר בשרא ורבי עקיבא סבר לא חיישינן למכמר בשרא אי

קודמין לבויזין עבר להו למוספין בשש ובויזין בשבע ועביר ליה לתמיד בשבע ומחצה סבר בויזין קודמין למוספין בויזין בחמש ומוספין בשש ועביר ליה לתמיד בשש ומחצה מתקיף לה רבא מדי רבי עקיבא כסידורו בערב הפסח שחל להיות ערב שבת קתני כסידורו בערב הפסח סתמא קתני אלא אמר רבא הכי קאמר כסידורו בחול דעלמא כך סידורו בשבת בערב הפסח דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר כסידורו בערב הפסח ומתני' דקתני בין בחול בין בשבת רבי עקיבא היא במאי קא מיפלגי במכמר בשרא קמיפלגי רבי ישמעאל סבר חיישינן למכמר בשרא ורבי עקיבא סבר לא חיישינן למכמר בשרא אי

בחול בערב הפסח קתני כסדרו^(ב) בחול סתמא קתני. ופירש רבא הכי כסדרו בחול בעלמא בשמונה ומחצה כך סדרו בערב הפסח, ר' עקיבא אמר כסדרו בכל ערב הפסח בשבע ומחצה כך סדרו בשבת בערב הפסח, כמתניין דקתני בין בחול בין בשבת בשבע ומחצה. ובמכמר בשרא פליגי, ר' ישמעאל סבר כיון דלא צלינן ליה עד לעת ערב, אי שחטת ליה הפסח משעה תשיעית אחי בשרא מאחרין ליה ושחטינן ליה [לפסח] משעה עשירית ולמעלה, ור"ע לא חייל למכמר בישראל. פי' מכמר, כגון כימוש כדרגטין באויהו נשך בדיחיים מכמר עיולי לבי דפא כו'. (א) [נראה כי לפני רבינו היה ג' אחרת בגמ' דרבא מקשה על אמי דגם נצברי ר"א לא לפרש כן דמדי כסדרו בחול נשש קמי וכו'].

עין משפט נר מצוה

א א ב מיי פ"א מהל' תמידין הלכנ' ג ה סננ עשין קל: **ב** ב מיי פ"ד שם הל' י"א ופ"ו הל' י"א:

תורה אור השלם

1. את הקבש אחר תעשה בבקר ואת הקבש השני תעשה בין הערבים: במדבר כח ד 2. והאש על המזבח תוקר בו לא תבכה ובער עליה וכוון: עיצים בבקר בבקר ואפר עליה העלה ודקטיר עליה חלבי הקטירים: ויקרא ו ה

רבינו חננאל

תמיד נשחט בשמונה ומחצה וקרב בתשעה ומחצה כו'. מנא הני מילי, ובא ר' יהושע לפרש כי מן התורה הוא זה השעור, ונדחו דבריו, ופשיט רבא מנחתה תמיד של בין הערבים מכי ינטו צללי ערב. מאי טעמא, בין הערבים משעה שמתחיל היום להעיר משמש תחילת שעה שביעית הוא בין שני הערבים בין ערב דאתמול לערב דהאידנא שכל הלילה נקרא ערב שנאמר ויהי ערב ויהי בקר ומצאתו מצות התמיד מתחלת שביעית. הלכך כל השנה דרבעין להשלים שכל קרבן ואחר כך תמיד של בין הערבים דאמר מר דהקטיר עליה חלבי השלמים, השלמים למה לי, וכי אין מקטירין אלא חלבי השלמים והלא חלבי החטאות והאשמות יצאו בוקן, אלא לומר לך עליה השלם כל הקרנות כולן. וכיון דאיכא בכל השנה נדרים ונדבות עבדינן להו קודם תמיד של בין הערבים מאחרין לה לתמיד שתי שעות ומחצה ועבדינן ליה בשמונה שעות ומחצה. ערב פסח דרבעין פסח אחר התמיד עבדינן ליה בשבע ומחצה. כדי שתהא השוהות ביום השחיתת הפסח. חל ערב הפסח להיות בערב שבת דאיכא נמי צלית הפסח דרבעין מבעוד יום. עבדינן התמיד כיון התורה בשש שעות ומחצה. ת"ר כסדרו בחול כך סדרו בשבת דברי ר' ישמעאל ר' עקיבא אומר כסדרו בערב הפסח ופירש ליה אביי הכי, כסדרו בחול בערב הפסח בשבע שעות ומחצה כך סדרו בשבת בערב הפסח דברי ר' ישמעאל, נמצאו דברי ר' ישמעאל במשנתנו דקתני בשבע שעות ומחצה בערב הפסח נשחט התמיד בין בחול בין בשבת, ר' עקיבא אומר התמיד של שבת בערב הפסח היה נשחט בשש שעות ומחצה כסדרו בערב הפסח שחל להיות בערב שבת. ובהא פליגי ר' ישמעאל סבר מוספין קודמין לבויזין בויזים בחמש ומוספין בשש ומחצה. והתמיד בשש ומחצה. ודחי לה רבא להא דאביי ואמר הכי מ"דן כסדרו

(א) [נראה כי לפני רבינו היה ג' אחרת בגמ' דרבא מקשה על אמי דגם נצברי ר"א לא לפרש כן דמדי כסדרו בחול נשש קמי וכו'].